

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	สภาวะปริทันต์ของหญิงไทยวัยหมดประจำเดือนที่มีความหนาแน่นของกระดูกต่ำ								
ผู้เขียน	นางสาวสุนมภรณ์ สงวนดีกุล								
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ปริทันตวิทยา)								
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	<table> <tr> <td>ศศ.ทพญ.ดร.ปิยะนุช เพิ่มพานิช</td> <td>ประธานกรรมการ</td> </tr> <tr> <td>ศศ.ทพญ.สุพิศรา แสงอินทร์</td> <td>กรรมการ</td> </tr> <tr> <td>ศศ.ทพญ.สังสม ประกายสาธก</td> <td>กรรมการ</td> </tr> <tr> <td>อ.นพ.ธนินนิตย์ ลีรพันธ์</td> <td>กรรมการ</td> </tr> </table>	ศศ.ทพญ.ดร.ปิยะนุช เพิ่มพานิช	ประธานกรรมการ	ศศ.ทพญ.สุพิศรา แสงอินทร์	กรรมการ	ศศ.ทพญ.สังสม ประกายสาธก	กรรมการ	อ.นพ.ธนินนิตย์ ลีรพันธ์	กรรมการ
ศศ.ทพญ.ดร.ปิยะนุช เพิ่มพานิช	ประธานกรรมการ								
ศศ.ทพญ.สุพิศรา แสงอินทร์	กรรมการ								
ศศ.ทพญ.สังสม ประกายสาธก	กรรมการ								
อ.นพ.ธนินนิตย์ ลีรพันธ์	กรรมการ								

บทคัดย่อ

โรคกระดูกพรุนและโรคปริทันต์อักเสบเป็นโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ โดยจะมีความรุนแรงของโรคมามากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ทั้งสองโรคเป็นโรคที่มีการทำลายของกระดูกและมีปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรคร่วมกัน จึงมีแนวคิดว่าความรุนแรงของโรคปริทันต์อักเสบอาจมีความสัมพันธ์กับความหนาแน่นของกระดูกทั่วกาย การศึกษาแบบตัดขวางในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาวะปริทันต์ในกลุ่มหญิงไทยวัยหมดประจำเดือนที่มีความหนาแน่นของกระดูกต่ำ และหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความหนาแน่นของกระดูกกับสภาวะปริทันต์ หญิงวัยหมดประจำเดือน 98 คนที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ จะได้รับการตรวจความหนาแน่นของกระดูกด้วยวิธี dual energy x-ray absorptiometry (DXA) และกรอกแบบสอบถามเพื่อนำมารวบรวมข้อมูลสุขภาพทั่วไปและข้อมูลทันตสุขภาพ การเก็บข้อมูลสภาวะปริทันต์โดยตรวจค่าความลึกร่องเหงือก ค่าเหงือกร่น การสูญเสียระดับการยึดเกาะของอวัยวะปริทันต์ ตำแหน่งที่มีเลือดออกหลังตรวจร่องเหงือก คราบจุลินทรีย์ และหินน้ำลาย รวมถึงประเมินระดับการละลายของกระดูกเข่า ฟันจากภาพรังสีแพโนรามา ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยมีตำแหน่งที่มีเลือดออกเมื่อใช้เครื่องมือตรวจร่องเหงือกเฉลี่ยร้อยละ 54.3 โดยมีร้อยละของตำแหน่งที่มีการสูญเสียระดับการยึดเกาะของอวัยวะปริทันต์ระดับ

3 ถึง 4 มิลลิเมตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.9 และข้อมูลจากภาพรังสีพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยมี ร้อยละของตำแหน่งที่มีการละลายของกระดูกเข่าฟ้นน้อยกว่า 1/3 ของความยาวรากฟันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.6 เมื่อเปรียบเทียบสภาวะปริทันต์ในผู้ที่ได้รับฮอร์โมนเพศทดแทนกับผู้ที่ได้รับ ฮอร์โมนเพศพบว่า หญิงวัยหมดประจำเดือนที่ได้รับฮอร์โมนเพศทดแทนจะมีเหงือกอักเสบ น้อยกว่าผู้ที่ได้รับฮอร์โมนเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.02$) เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าความหนาแน่นของกระดูกกับสภาวะปริทันต์ พบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความหนาแน่นของ กระดูกสันหลังส่วนเอวกับร้อยละของตำแหน่งที่มีการสูญเสียระดับการยึดเกาะของอวัยวะปริทันต์ ระดับ 3 ถึง 4 มิลลิเมตรในขากรรไกรบนและในตำแหน่งฟันหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.22, p = 0.02$ และ $r = -0.23, p = 0.02$, ตามลำดับ) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าความหนาแน่นของกระดูกกับการละลายของกระดูกเข่าฟ้น จากการศึกษาี้สรุปว่าหญิงวัยหมด ประจำเดือนที่มีค่าความหนาแน่นของกระดูกต่ำลง จะมีความรุนแรงของโรคปริทันต์อักเสบเพิ่ม มากขึ้น อย่างไรก็ตามหากมีการดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเองเป็นอย่างดี ร่วมกับได้รับบริการ ชูดหินน้ำลายอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้หญิงวัยหมดประจำเดือนเหล่านี้มีสภาวะปริทันต์อยู่ในระดับ ดีได้ แม้ว่าจะมีความหนาแน่นของกระดูกลดลงอย่างมาก

Thesis Title	Periodontal Status of Thai Postmenopausal Women with Low Bone Mineral Density	
Author	Ms. Sukumporn Sanguandeeagul	
Degree	Master of Science (Periodontology)	
Thesis Advisory Committee		
	Assist. Prof. Dr. Piyanuj Permpanich	Chairperson
	Assist. Prof. Dr. Supatra Sang-In	Member
	Assist. Prof. Dr. Sangsom Prapayasadok	Member
	Lect. Taninnit Leerapun, M.D.	Member

ABSTRACT

Osteoporosis and periodontitis are diseases which affect a large number of elderly. The severity of these diseases increases with ages. These diseases result in the destruction of bone and share common risk factors. It has been suggested that the severity of periodontitis and systemic bone mineral density might be related. The purposes of this cross-sectional study were to examine the periodontal conditions in postmenopausal women who had low bone mineral density (BMD) and to evaluate the relationship between BMD and periodontal status. Ninety-eight postmenopausal women were included in the study. Bone mineral density was measured with dual energy x-ray absorptiometry (DXA) at lumbar spine and femoral neck region. A questionnaire was used to assess basic health and dental health information. Periodontal examinations, including probing depth (PD), recession (Re), clinical attachment loss (CAL), gingival bleeding on probing, supragingival plaque, supra- and sub-gingival calculus were recorded. The level of alveolar bone crest was also evaluated using the panoramic radiograph. The result showed that bleeding on probing was essentially ubiquitous. The average percentage of

site that CAL = 3-4 mm was 47.9%. Most of the patient (59.6%) had level of the alveolar bone loss around one-third of root length level. Gingival bleeding index were statistically significant higher in non-HRT group than HRT group ($p = 0.02$). This study found that there were statistically significant association between lumbar BMD and percentage site of CAL = 3-4 mm in the posterior teeth ($r = -0.23, p = 0.02$) and association between lumbar BMD and percentage site of CAL = 3-4 mm in maxillary arch ($r = -0.22, p = 0.02$). However, there was no statistically significant association between the systemic BMD and level of alveolar bone loss. Within the limited of this study, the severity of periodontitis in postmenopausal women was found to correlate with low BMD at lumbar spine. However, oral hygiene self care and routine professional cleaning would help the patients with low BMD to maintain their optimal dental health.